

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 49712-11-22 פלוני נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט יוני לבני

תובעים

פלוני

נגד

נתבעים

מדינת ישראל

החלטה

1 אדם מגיש תביעה שעניינה רשלנות רפואית ומצרף חוות דעת לתמיכה בטענתו. הנתבע
 2 מבקש לצרף לכתב הגנתו חוות דעת מטעמו בתחום אחר, שונה מזה שלגביו הוגשה חוות
 3 הדעת מטעם התובע. עריכת חוות דעת זו מחייבת בדיקה פיסית של התובע. האם התובע
 4 מחויב לשתף פעולה עם מומחה הנתבע בלא תנאי? האם על הנתבע לקיים תנאים מסוימים
 5 קודם לחיוב התובע להיבדק על-ידי המומחה מטעמו? ואם ניתן להתנות את הבדיקה
 6 בתנאים – מהם? אלה הן השאלות העומדות ביסוד בקשה זו.

7

8

רקע כללי

9

10 2. התובעת, ילידת 2002 שבמועדים הרלוונטיים שירתה בצה"ל, הגישה תביעה נגד הנתבעת
 11 – מדינת ישראל, בכובעה כמשרד הביטחון, בטענה כי התרשלה בכך שלא אבחנה את דבר
 12 היותה בהיריון, עד ליום הלידה. לדברי התובעת, לאורך תקופה ממושכת היא התלוננה
 13 בפני מפקדיה, חבריה לשירות הצבאי והצוות הרפואי שטיפל בה, על חולשה, בחילה,
 14 סחרחורות, הקאות, כאבי ראש ותלונות נוספות המעידות על היריון, ואף אחד מגורמי
 15 הצבא לא הפנה אותה לבדיקה לשלילה או לאישור היריון כנדרש. לטענתה, היות שהיא
 16 סובלת ממוחזורים לא סדירים, ומשעה שהיא ייחסה את השינויים בגופה לשינוי בהרגלי
 17 האכילה שלה במהלך השירות הצבאי, היא לא העלתה על דעתה כי היא בהיריון. עוד היא
 18 מוסיפה כי הגורמים הרפואיים ייחסו את תלונותיה להתייבשות, צורך במנוחה או הסברים
 19 אחרים, והיא סמכה על שיפוטם, דבר שהוביל לגילוי ההיריון רק ביום הלידה.

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 49712-11-22 פלוני נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1
2 3. לפי התובעת, לו גילתה על ההיריון קודם לכן, בכל שלביו – גם לקראת סופו, הייתה פועלת
3 להפסיקו. לדבריה, בשל מחדלי המערכת הצבאית, לא הייתה לה אפשרות בחירה, והיא
4 נאלצה לוותר על תכניותיה וחלומותיה, ומסלול חייה הופסק למעשה בהיותה בת 19.
5
6 4. לכתב התביעה צירפה התובעת חוות דעת רפואית מטעמו של פרופ' יעקב אסף, מומחה
7 לרפואה דחופה. מומחה התובעת קבע בחוות דעתו כי התרשלות הנתבעת במהלך המעקב
8 והטיפול בתובעת היא שהובילה לאי אבחון ההיריון מבעוד מועד, עד ליום הלידה.
9
10 5. הנתבעת ביקשה ארכה להגשת כתב הגנתה. לדבריה, לשם ביסוס כתב ההגנה היא פנתה
11 לתובעת וביקשה כי תיבדק אצל מומחה רפואי מטעמה בתחום הפסיכיאטרי, פרופ' משה
12 קוטלר. התובעת סירבה. לדברי התובעת, לכתב התביעה לא צורפה חוות דעת בתחום
13 הפסיכיאטרי ומכאן שאין כל בסיס בדין לבקשת הנתבעת כי תיבדק. עוד טוענת היא כי
14 לבקשת הנתבעת אינה אלא ניסיון לגבות ממנה עדות מוקדמת, ומכאן שקיים הצדק סביר
15 לסירובה. הנתבעת טוענת מנגד כי היא אינה כבולה לחוות הדעת אשר הוגשה מטעם
16 התובע, וכי העובדה שהתובעת בחרה מומחה ספציפי להוכחת עילת התביעה, אין משמעה
17 שהנתבעת מחויבת להגיש חוות דעת נגדית מטעמה בתחום רפואי זהה. לדבריה, לא הובא
18 כל טעם ממשי מטעם התובעת, זולת אי רצון בעלמא, לעריכת בדיקה זו.

דין והכרעה

המסגרת הנורמטיבית

- 19
20
21
22
23
24 6. **תקנה 87(א)** לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן: **תקסד"א**), קובעת כי אם
25 "רצה בעל דין להוכיח עניין שברפואה, יצרף לכתב טענותיו חוות דעת של מומחה בתחום
26 מומחיותו". נוסח התקנה אינו נוקב, אפוא, בצד כזה או אחר – תובע או נתבע, אלא
27 משתמש בתיבה הכללית "בעל דין". התקנה אף אינה מתנה את הגשת חוות הדעת בקיומה
28 של חוות דעת מטעמו של הצד שכנגד. **תקנה 87(ב)** אמנם דנה באפשרות של הגשת חוות
29 דעת נגדית על-ידי נתבע, לאחר הגשת חוות דעת מטעם התובע, ואולם תקנה זו אינה קובעת
30 ואף אין בסיס שבדין לפרשה כקובעת כי הגשת חוות דעת נגדית מטעם הנתבעת היא המצב
31 היחיד שבו נתבע יהיה רשאי להגיש חוות דעת מטעמו, באופן שיסייג את זכותו הכללית של
32 נתבע להוכיח דבר שברפואה באמצעות חוות דעת, כקבוע בסעיף 87(א).
33

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 49712-11-22 פלוני נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

7. אם נותר עוד ספק, נראה שזה מוסר למקרא **תקנה 87(ג)**, הקובעת כי אם "רצה תובע לחלוק על חוות דעת מומחה בעניין שברפואה שצורפה לכתב ההגנה, יגיש חוות דעת נגדית בתוך שישים ימים מהיום שהומצאה לו חוות הדעת או בתוך זמן אחר שהורה עליו בית המשפט". תקנה זו החליפה את תקנה 128 (ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, שכללה הוראה דומה (זולת העובדה שבאותה תקנה דובר בזכותם של שני הצדדים להגיש חוות דעת במטרה לחלוק על חוות דעת של הצד שכנגד, ולא רק בזכות של התובע). נוסח התקנה אינו מגביל את חוות הדעת שיגיש התובע רק לחוות דעת משלימה שנועדה לסתור חוות דעת נגדית שהוגשה על-ידי ההגנה באותו תחום שבו הגיש התובע חוות דעת רפואית וצירף אותה לכתב תביעתו. תחת זאת, היא דנה גם (ואולי אף בעיקר) במצבים שבהם התובע מבקש להגיש חוות דעת נגדית, ראשונה, בתחום שבו לא הוגשה כל חוות דעת מטעמו, והגשת חוות דעת היא דרכו היחידה להתמודד עם חוות הדעת מטעם ההגנה (ראו בהקשר זה ת"א (מחוזי מר') 40001-12-20 פלוני נ' **שירותי בריאות כללית**, פסקה 18 (3.10.2022)).
8. ואכן, הפסיקה התייחסה לזכותו של הנתבע להגיש חוות דעת עצמאית בעניין שברפואה, בלי שקדמה לה חוות דעת מטעם התובע, ולצרפה לחוות דעתו. בנושא זה אף נקבע כי כשנתבע בוחר להגיש חוות דעת רפואית בתחום שהתובע לא הגיש בו חוות דעת, הוא נוטל סיכון כי התובע יגיש חוות דעת נגדית מטעמו, וכך עשוי הוא להוכיח דבר שברפואה שלא היה בידו להוכיח אלמלא הוגשה חוות הדעת הנגדית מטעמו (רע"א 8033/16 פלונית נ' הדסה, פסקה 7 (4.1.2017); ת"א (מחוזי מר') 36464-09-15 פלונים נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (7.1.2021)).
9. עניין זה אף נגזר משיקולי שוויון והגינות בין הצדדים. משעה שהדרך היחידה להוכיח דבר שברפואה היא באמצעות הבאת חוות דעת, הגבלת נתבע בהגשת חוות דעת אך לשם סתירת חוות דעת שהוגשו מטעם התובע, מעניקה כוח בלתי הוגן לתובע להתוות את מסלול ההליך בהתאם לאינטרסים שלו, ופוגע ביכולתו של הנתבע להתגונן.
10. אם-כן, כל בעל דין – תובע או נתבע, המבקש להוכיח דבר שברפואה הנוגע לכתב התביעה שהוגש ובעל רלוונטיות ביחס אליו, יעשה כן באמצעות חוות דעת רפואית שתצורף לכתב טענותיו, וזאת בין אם הוגשה חוות דעת קודמת, ובאין אם לאו.
11. ברם, בעת העיסוק בחוות דעת המוגשת מטעם ההגנה, ניצבים הצדדים מלכתחילה על גבי קרקע לא שווה. ודוקו: כשתובע מבקש להגיש חוות דעת שכזו, כל שעליו לעשות הוא לפנות למומחה רפואי ולהיבדק. הדבר תלוי רק בו ואינו דורש תיאום או שיתוף פעולה מול כל גורם שהוא. נתבע, לעומת זאת, נדרש כתנאי מקדים לשיתוף פעולה מצד התובע, ולכוננותו לבוא ולהיבדק על-ידי המומחה. חוסר סימטריה זה שבין הצדדים הביא את מחוקק

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 49712-11-22 פלוני נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 המשנה להתקנת תקנה 87(ב), המתייחסת להגשת חוות דעת נגדית מטעם הנתבע, שלפיה
2 נתבע רשאי לשלוח לתובע "דרישה בכתב" להעמיד את נושא חוות הדעת לבדיקה בידי
3 מומחה מטעמו. אם הועלתה דרישה כזו, על התובע להיעתר "לדרישה בלא דיחוי, זולת אם
4 קיימת הצדקה לסירוב". כאמור, הוראה זו מתייחסת להגשת חוות דעת נגדית, לאחר
5 שקודם לכן הוגשה חוות דעת מטעם התובע. במצב שכזה ברורה מאליה זכותו של הנתבע
6 להציג חוות דעת מטעמו, וברור גם מדוע מוצדק שתוצאת סירובו להיבדק – ככל שאין לה
7 הצדק סביר – תהיה דומה, לרוב, לתוצאת סירובו של בעל דין לעמוד לפני חקירה נגדית
8 (בשינויים המחויבים) – מחיקת חוות דעתו ("לא ייזקק בית המשפט להוכחה של עניין
9 שבמומחיות מטעמו לעניין הנדון"; **תקנה 93(ב)** לתקסד"א). ואולם, נראה שאין מקום
10 לילך בדרך שונה גם כשמדובר בחוות דעת מטעם נתבע, שלא קדמה לה חוות דעת מטעם
11 התובע. בהינתן זכותו של הנתבע להגיש חוות דעת רפואית מטעמו, גם בהיעדר חוות דעת
12 מטעם התובע, הרי שתנאי למימוש זכות זו היא במקרים רבים, כי התובע ייבדק. אי לכך,
13 כדי לממש זכות זו, על התובע להתייצב לבדיקה אליה זומן על-ידי הנתבע, זולת אם יש
14 בנמצא הצדק סביר להימנעותו מלעשות כן.
15
16 12. אלא שחרף הדמיון בין שני מצבים אלה – הגשת חוות דעת רפואית נגדית על-ידי נתבע,
17 לאחר חוות דעת מטעם התובע; והגשת חוות דעת רפואית ראשונה על-ידי נתבע, באין חוות
18 דעת מטעם התובע; בכל זאת אין מדובר במצבים זהים. במצב הדברים הראשון, כשחוות
19 הדעת מטעם הנתבע מוגשת כדי לסתור חוות דעת קודמת מטעם התובע, ככלל, באין הצדק
20 סביר, לא תישמע טענת התובע כי הוא מסרב להיבדק על-ידי מומחה הנתבע. ודוקו: עצם
21 הגשת חוות הדעת מטעם התובע מלמדת כי לדידו השאלה שברפואה שביסוד חוות הדעת
22 רלוונטית ואף חיונית לבירור המחלוקת בין הצדדים, ומכאן שהוא אינו רשאי לשלול מן
23 הנתבע את הכלי המרכזי הקיים בידיה להתגונן מפני אותה תביעה (ע"א (מחוזי ת"א)
24 46899-05-18 פלוני נ' פלוני, פסקאות 45-56 (28.7.2019)). במצב הדברים השני, ההחלטה
25 על הגשת חוות דעת היא פרי החלטה עצמאית של הנתבע שביסודה עומד שיקול דעתו
26 הבלעדי. אמנם, נתבע רשאי להתוות בעצמו את הגנתו, והוא נהנה מאוטונומיה ומשיקול
27 דעת נרחב בעשותו כן. ואולם, **משעה שביסוס טענת ההגנה כפופה להגשת חוות דעת,**
28 **ומשעה שהגשת חוות דעת מחייבת בדיקה רפואית, דבר הכרוך בין היתר, בפגיעה**
29 **בפרטיותו של התובע – ולעתים, כשמדובר בבדיקות חודרניות ופולשניות, אף למעלה**
30 **מכך; נראה כי מן הדין להכפיף את זכותה של ההגנה להורות לתובע להיבדק, בעמידה**
31 **ברף ראייתי מסוים – גם אם מוגבל וראשוני.**
32
33 13. נוכח הבחנה זו, איני סבור כי יש בדברים שנאמרו ברע"א 5762/21 פלונית נ' פלוני
34 (להלן: עניין פלונית) שהובא על-ידי הנתבעת, כדי להשליך על ענייננו. באותו

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 49712-11-22 פלוני נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 מקרה ביקשה תובעת בתביעה שעניינה פגיעה מינית להיבדק על-ידי מומחית פסיכיאטרית
2 אישה מטעם הנתבעים, ולא על-ידי מומחה גבר. עוד ביקשה היא לחייב את הנתבע כי
3 המומחית שתבדוק אותה תהיה בעל מומחיות בתחום מסוים ולא בתחום אחר. בית
4 המשפט קיבל את הבקשה כי מומחית תבדוק את התובעת ודחה את הבקשה בנוגע לתחום
5 מומחיותה. בית המשפט הדגיש כי "לבעלי דין אין זכות לבחירת סוג המומחיות של
6 המומחים מטעם בעל הדין שכנגד, ומדובר בבחירה של בעל הדין שכנגד בהתאם לשיקוליו
7 הוא" (פסקה 15). קביעה זו יש לקרוא על רקע גדר המחלוקת שהובאה לפני בית המשפט:
8 הגשת חוות דעת נגדית – לאחר שחוות דעת ראשונית כבר הוגשה, וניסיון להשפיע על
9 מומחיותו הספציפית של המומחה שיערוך את אותה חוות דעת. ספק אם ניתן לגזור מן
10 האמור באותה החלטה מסקנה כללית בדבר שיקול דעת מוחלט, נטול מגבלות, הניתן
11 לנתבע להורות לתובע להיבדק על-ידי מומחה מטעמו, ללא תנאי.
12
- 13 14. כפי שהוסבר לעיל, תקנה 87(ב) לתקסד"א, שדנה בזכותו של הנתבע להגיש חוות דעת נגדית
14 ולהורות לתובע להיבדק על ידי מומחה מטעמו, מסייג זכות זו בקיומה של "הצדקה"
15 לסירוב. אף שלא קיימת תקנה מקבילה בנוגע לחוות דעת עצמאית המוגשת על-ידי נתבע,
16 ללא שקדמה לה חוות דעת מטעם התובע, הרי שמהטעמים שפורטו לעיל, נראה כי סייג זה
17 חל על חוות דעת מעין זו על דרך קל וחומר. תקנה 93(ב) לתקסד"א, הקובעת סנקציה דיונית
18 על "בעל דין שלא נענה לדרישה או הוראה של בית המשפט לפי פרק זה או שלא נענה במידה
19 מספקת, ואי-ההיענות הייתה בלא הצדק סביר", ללא שהיא מבחינה בין חוות דעת נגדית
20 לחוות דעת המוגשת על-ידי הנתבע ללא שקדמה לה חוות דעת של התובע; משמשת אף היא
21 בסיס לקביעה זו.
22
- 23 15. מהי, אפוא, אותה הצדקה שבעטיה רשאי יהיה התובע לסרב לשתף פעולה עם מומחה
24 הנתבע? ומן הכיוון ההפוך, מהם התנאים שבהם נדרש נתבע לעמוד כדי שיהיה זכאי
25 להורות לתובע להיבדק? בראש ובראשונה, **על בחינה זו להיעשות תחת מטריית החובה**
26 **לפעול "בדרך מקובלת ובתום לב"**, כפי שבעל דין הגון וסביר היה פועל במקומו. "במסגרת
27 זו יש לדרוש, כי בעלי דין לא יהיו זאבים זה לזה, אם כי אין לדרוש, שיהיו מלאכים זה לזה.
28 יש לעמוד על כך כי יתנהגו זה כלפי זה כבני אדם הגונים וסבירים" (בר"ע 305/80 **שילה נ'**
29 **רצ'קובסקי**, פ"ד לה(3) 449, 461-462 (1981)).
30
- 31 16. באופן יותר קונקרטי, נראה כי על היקף החובה המוטלת על תובע להיבדק על-ידי נתבע יש
32 להתייחס כמקרה פרטי, גם אם בעל מאפיינים ייחודיים, של בקשה לגילוי מסמכים. כידוע,
33 הדין נוקט גישה ליברלית בנוגע לגילוי מסמכים בהליך אזרחי, מתוך גישה של משחק
34 ב"קלפים פתוחים" כאמצעי המגשים את חקר האמת (ראו רע"א 8371/21 **ביטלמן**

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 49712-11-22 פלוני נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 **אדריכלים בע"מ נ' אזולאי ובניו בע"מ** (10.2.2022); יצחק עמית **חסינות ואינטרסים**
 2 **מוגנים – הליכי גילוי ועיון במשפט האזרחי והפלילי 70-59 (2021) (להלן: עמית)**. ואולם,
 3 הגישה הרחבה בהליכי גילוי אינה חסרת גבולות. בראש ובראשונה נדרש כי החומר
 4 שבבסיס בקשת הגילוי יהיה רלוונטי לבירור המחלוקת בין הצדדים, שאלה שתיבחן אף
 5 היא מתוך גישה מרחיבה, ושהנטל לבססה מוטל על מבקש הגילוי. נטל זה אינו כבד
 6 במיוחד, ודי למבקש שיצביע על כך שלמסמך עשויה להיות רלוונטיות (רע"א 1709/12
 7 **גוטקינד נ' אלקרא** (31.5.2012)). עם זאת, המבקש אינו רשאי לערוך "מסע דיג"
 8 ספקולטיבי, נטול אחיזה בעובדות כתב התביעה, שאינו תורם לבירורה ההוגן, והוא אך
 9 בבחינת "ירייה באפלה" (רע"א 2616/03 **ישראל כרט בע"מ נ' רייס**, פ"ד נט(5) 701, 716
 10 (2005); **עמית** בעמ' 61-62). אף כשנמצא שהחומר המבוקש עונה על מבחן הרלוונטיות,
 11 העברתו לצד שכנגד כפופה לכך שלא תהיה בהפקתו משום הכבדה יתרה, בלתי מידתית
 12 ובלתי הוגנת על הצד שכנגד (**עמית**, בעמ' 81-98). כן היא כפופה לאיזון הוגן בין אינטרס
 13 הגילוי לבין זכותו של הצד שהמידע נוגע אליו, לפרטיות ולצנעת חייו (**עמית** בעמ' 361-362).
 14 בהקשר אחרון זה נקבע כי קיימת חשיבות לזהות הצד הטוען לפרטיות, וכשמדובר בתובע,
 15 לא בנקל לתקבל טענה זו, והנטייה תהיה להעדיף את אינטרס הגילוי. כפי שציין בית
 16 המשפט ברע"א 8551/00 **אפרופים נ' מדינת ישראל**, פ"ד נה(2) 102 (2000) –

17
 18 תובע אינו יכול להישמע בטענה, כי זכותו לפרטיות גוברת על חובתו לחשוף בפני
 19 הנתבע ראיות שהן רלוונטיות לבירור התובענה ונדרשות לנתבע לביסוס הגנתו
 20 (...). אף מובן הוא, כי בידי התובע קיימת האפשרות להעדיף את ההגנה על
 21 פרטיותו על פני ההכרח לחשוף בפני הנתבע ראיות רלוונטיות, וזאת על ידי מחיקת
 22 התביעה שהגיש נגד הנתבע.
 23

24 17. בדומה, עמד בית המשפט בת"א (חי) 995/05 **ליפנציקי נ' מיקוד אבטחה שמירה שירותים**
 25 **וניקיון בע"מ** (30.11.2016) על כך ש –

26
 27 כאשר בעל דין שנדרש לחשוף את המסמך נשוא החיסיון או נשוא הטענה לפגיעה
 28 בפרטיות הוא התובע, יש טעם חזק לטעון כי אינו רשאי לאחוז בחבל משני
 29 קצותיו: גם להגיש תביעה, וגם לסרב להמציא חומר העשוי לשמש את יריבו
 30 בטענה לפגיעה בפרטיות או בחיסיון. ההנחה היא שבעצם הגשת התביעה, יש
 31 משום ויתור מכללא על הגנת הפרטיות ועל החיסיון, וכי התובע נכון להקריבם על
 32 מזבח תביעתו (...). השורה התחתונה היא, שכאשר בתובע עסקינן, נקודת האיזון,
 33 בין האינטרסים הנוגדים של גילוי האמת מול החיסיון והפגיעה בפרטיות, קרובה
 34 מאוד לאינטרס של גילוי האמת, וידו של אינטרס זה תהא על פי רוב על
 35 העליונה (שם, בפסקה 20 לפסק דינו של השופט עמית).
 36
 37

38 18. כיצד מיתרגם הדבר למקרה שבו החומר שגילוייו מתבקש אינו מסמך קיים, המצוי בידי
 39 בעל הדין שכנגד, אלא **מידע שטרם הופק**, הכרוך בעריכת בדיקה רפואית? כמו בבקשות

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 49712-11-22 פלוני נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 גילוי מסמכים, בראש ובראשונה יש לברר אם החומר המבוקש הוא בעל רלוונטיות לבירור
2 השאלה שבמחלוקת בין הצדדים. בירור זה אינו יכול להסתמך על "מסע דיג" נטול עיגון
3 לחלוטין. מנגד, משעה שלרוב אין בעל דין יודע מראש מה צפוי להתגלות באותה בדיקה,
4 הרי שככל שלבקשתו קיים עיגון בעובדות המקרה או בראיות אחרות, עשוי בית המשפט
5 להיעתר לה. בהקשר זה הבחינה הפסיקה בין דיג מותר ב"מימי התביעה", קרי בגדרי
6 המחלוקת בין הצדדים; לבין צלילה "בימו של התובע", קרי בקשה שכל עניינה הוא לדוג
7 בענייניו של בעל הדין ואין בה כדי לקדם את גילוי האמת (ראו המ' (מחוזי ב"ש) 1238/92
8 ק.ד. תכשיטי רודינה אילת בע"מ נ' בנק המזרחי (1993); עמית, בעמ' 61-62). ככל שיימצא
9 שבקשת בעל דין כי בעל הדין שכנגד (לרוב התובע) יעמוד לבדיקה, היא בעלת בסיס בנסיבות
10 התביעה ובעל ערך לשם בירורה, תהיה הנטייה להתיר בדיקה זו. לעומת זאת, ככל שיימצא
11 שתכלית הבקשה היא נבירה בצנעת חייו של התובע, באופן שאינו תורם לבירור התובענה
12 – תהיה הנטייה שלא להתירה.
13
- 14 19. מהו הרף הראייתי הנדרש כדי לבסס טענה בדבר פוטנציאל רלוונטיות? כשמדובר בגילוי
15 מסמכים "רגיל", שאינו מבקש להתגבר על חסיונות סטוטוריים או פסוקים, אין מבקש
16 הגילוי נדרש להציג תשתית ראייתית כדי לבסס את טענתו לרלוונטיות (ראו רע"א 7586/15
17 בן צבי נ' אלשיך, פסקה 12 (24.1.2016)). דא עקא, שכשמדובר בדרישה לעריכת בדיקה,
18 דבר הכרוך בהכבדה ובפגיעה בפרטיות, נראה כי יש לעמוד ברף ראייתי מינימאלי, קודם
19 שניתן יהיה להורות לתובע להתייצב לבדיקה.
20
- 21 20. סוגיה זו התעוררה בפרשת נתניהו-אולמרט. באותו מקרה ביקש התובע, ראש הממשלה
22 לשעבר אולמרט, לערוך בדיקה פסיכיאטרית לראש הממשלה נתניהו, רעייתו ובנו, במטרה
23 לבסס טענת "אמת דיברתי", ביחס לאמירות נושא תביעת לשון הרע שהוגשה נגדו. בית
24 המשפט דחה את הבקשה בציינו כי "תנאי לגילוי המסמכים המבוקש הוא הצגתן של ראיות
25 שיש בהן כדי להרים את הנטל – ולו הראשוני – לקיומו של בסיס עובדתי כלשהו לאמירות.
26 רק לאחר מכן, וככל שיתברר שאין מדובר באמירות שהופרחו לחלל האוויר מבלי שיש
27 מאחוריהן דבר, ניתן יהיה לשקול חובת גילוי מסמכים חסויים שעניינם מצבם הרפואי או
28 הנפשי של התובעים" (ת"א (ת"א) 13429-05-21 אולמרט נ' נתניהו, פסקה 19 (9.2.2022);
29 ההדגשה הוספה). בית המשפט הוסיף כי "אם יצליח מר אולמרט לבסס את טענתו
30 הראשונית ברמה מסוימת, יתכן שניתן יהיה לשוב ולהידרש לבקשה בנסיבות מסוימות"
31 (פסקה 21, ההדגשה הוספה).
32
33
- 34 21. נראה כי הרף הראייתי המסוים האמור, הוא דינמי. לעיתים די יהיה בנסיבות המקרה
35 עצמן כדי לאשר לנתבע לערוך חוות דעת עצמאית; במקרים אחרים שבהם הבסיס לדרישה

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 49712-11-22 פלוני נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 מעורפל יותר וזיקתו לתביעה רחוקה יותר, תידרש תשתית ראייתית בעלת משקל גבוה
2 יותר. מכל מקום, נראה כי ניתן ללמוד היקש מסוים, בשינויים המחויבים, מהדרישה
3 לקיומה של "ראשית ראיה", כתנאי למינוי מומחה מטעם בית המשפט בתביעות לפי חוק
4 הפיצויים לנפגעי תאונות דרכים, תשל"ה-1975 (להלן: **חוק הפלת"ד**). כשם שנקבע
5 בפסיקת בתי המשפט, הגישה בנוגע לקיומה של ראשית ראיה היא גישה ליברלית, שכן
6 עריכת בדיקה רפואית היא הדרך היחידה הנתונה לבעל דין להוכיח דבר שברפואה, ובתי
7 המשפט עשויים להסתפק גם באינדיקציות בעלות עוצמה ראייתית נמוכה יחסית לשם
8 קבלת הבקשה (ראו רע"א 3007/12 פלונית נ' **הראל חברה לביטוח בע"מ** (30.5.2012)).
9 בהקשר שלפנינו, שבו בניגוד למינוי מומחה מטעם בית המשפט לפי חוק הפלת"ד, מדובר
10 במומחה מטעם ההגנה, שלאחריו יוכל גם התובע להיבדק על-ידי מומחה מטעמו, מקבלים
11 דברים אלה משנה תוקף.
12
- 13 22. גם בהימצא בסיס ראייתי לאשר את בקשת הנתבע למנות מומחה, **יש לאזן בסיס זה אל**
14 **מול האינטרסים שעומדים מנגד – ובראשם זכותו של התובע לפרטיות**. לעניין זה ברי
15 שככל שהבדיקה שבה מדובר היא בעלת אופי חודרני ופולשני יותר, כך יהיה על הנתבע
16 לבסס תשתית בעלת משקל לחיוניותה של אותה בדיקה. לעניין זה **נראה כי קיימת**
17 **מטוטלת בין עוצמת הרלוונטיות הפוטנציאלית, לבין מידת הפגיעה בפרטיות וההכבדה**
18 **הכרוכה בכירור**. ככל שפוטנציאל הרלוונטיות גבוה יותר כך ניתן יהיה לאשר את הבדיקה
19 גם אם זו כרוכה בפגיעה בפרטיות ובהכבדה (המתקיימת ביתר שאת, כשמדובר בבדיקה
20 חודרנית או פולשנית). מנגד, ככל שפוטנציאל הרלוונטיות נמוך יותר, כך לא תאושר
21 הבדיקה גם אם מידת הפגיעה בפרטיות הכרוכה אינה בהכרח ברמה גבוהה.
22
- 23 23. מטוטלת זו באה לכדי יישום בת"א (שלום ת"א) 61697/06 **שפיגל נ' אדריאן** (31.5.2007).
24 באותו מקרה, התבקשה התובעת, חולת סרטן צוואר הרחם, לעבור בדיקה גניקולוגית
25 בעלת אופי פולשני אצל מומחה מטעם הנתבעת. בית המשפט קבע כי משעה שטענת
26 התובעת מתמצה בטענות לכאב וסבל, לפגיעה בסיכויי הפרייון וכיוצא באלה, ומשעה שאף
27 חוות הדעת מטעם התובעת התבססה על מסמכים כתובים ולא על עריכת בדיקה פיסית,
28 שומה על הנתבעת להבהיר את טיב התועלת הספציפית של הבדיקה המבוקשת, באמצעות
29 תשתית ראייתית ברורה ומפורטת, היעדר אלטרנטיבה לה, וחיוניות הדבר להגנה, בפרט
30 נוכח אופייה החודרני של הבדיקה ובשים לב למצבה הרפואי של התובעת. אם-כן, באותו
31 מקרה מצא בית המשפט כי נוכח ההכבדה היתרה הגלומה בבדיקה גניקולוגית והפגיעה
32 בפרטיות המוגברת הכרוכה בה – מזה; אל מול הספק בדבר פוטנציאל הרלוונטיות – מזה;
33 אין לאשר את הבקשה כפי שהוגשה (ונדרשים פרטים נוספים).
34

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 49712-11-22 פלוני נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1

2

מן הכלל אל הפרט

3

4

24. במסגרת תגובתה המשלימה, הצביעה הנתבעת על מסמך רפואי מיום 2.12.2020 המלמד כי עובר לגיוסה ולאירועים הנטענים, פנתה התובעת באופן עצמאי לרופאת הנשים המטפלת בה וציינה בפניה כי ביצעה בדיקת היריון ביתית ללא הנחייה, אשר התבררה כתקינה. ממסמך זה מבקשת הנתבעת להסיק כי עובר לאירועים הנטענים, ערכה התובעת בדיקות היריון ביתיות עצמאיות ללא היוועצות מוקדמת ברופא כלשהו, כדבר שבשגרה. לדבריה, הדבר מלמד על הלך הרוח של התובעת עובר להיריון ובמהלכו, על ידיעתה על ההיריון ועל ניסיונה להדחיקו. התובעת טוענת מנגד כי אין במסמך זה כדי ללמד אלא על היותה אחראית וזהירה ועל כך שערכה בדיקה עקב דימום שסבלה ממנו באותה עת.

12

13

25. הנתבעת מוסיפה ומצביעה על מסמך רפואי מיום הלידה – 11.12.21. במסמך נכתב כי –

14

15

עלה חשד כי היא בהיריון על ידי אביה ואימה אולם [התובעת] שללה זאת. כאשר פגשתי את השתיים [התובעת ואימה] עלתה מורכבות ביחסים, בכי של שתייהן, חשש מצד [התובעת] כי הוריה יינטשו אותה. הן הביעו חרדה מתגובת האב לאירוע. לאור העוצמות הרגשיות והחרדה התיק מועבר להיות חסוי... טרם נתקבלה החלטה אשר ליילוד, בן הזוג של [התובעת] טרם מודע לאירועים וגם גורמי הצבא לא מיוודעים.

20

21

22

26. התובעת טוענת מנגד כי מדובר בהצגה מגמתית של הדברים, ובצדס קיימות בתיעוד הרפואי אינדיקציות ברורות לכך שהיא לא ידעה על הריונה לכל אורכו והייתה נסערת כשהדבר נודע לה. לדבריה, החשש המובע במסמך שהוצג על-ידי הנתבעת נגע לתגובת הוריה מהפיכתה לאם בגיל כה צעיר ולא להיריון באופן כללי בשלב שבו עוד ניתן היה לעצור אותו. עוד מצביעה היא על כך שאביה קיבל את דבר הריונה ותמך בה. בצד זה מציינת התובעת שלאורך תקופת הריונה היא נבדקה על-ידי גורמים רבים, לרבות גורמים צבאיים בתחום בריאות הנפש, ואיש מהם לא הטיל ספק בדבר מהימנותה או הצביע על הלך רוח מדחיק.

30

31

27. מבלי להביע עמדה לכאן או לכאן לגופו של עניין, נראה כי המסמכים שצורפו – ובמיוחד זה השני, עשויים לספק הקשר מסוים לקו ההגנה של הנתבעת, להצביע על פוטנציאל רלוונטיות ולהצדיק עריכת בדיקה שתבחן אם הרקע לאי גילוי ההיריון הוא כטענת התובעת, או שמא בנתונים קיימים הסברים נוספים. נוסף על כך – וזה העיקר, **שאלת קיומה או היעדרה של הצדקה לעריכת בדיקה רפואית עשויה להיגזר גם מנסיבות המקרה עצמו.** ככל שנסיבותיו של מקרה חריגות יותר כך עשויה לקום הצדקה לאפשר

36

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 49712-11-22 פלוני נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

- 1 לנתבע לנסות להציג קו הגנה שיציע הסבר חלופי לזה המוצג בכתב התביעה. כתב התביעה
2 במקרה שלפנינו סוקר אירוע בעל נסיבות יוצאות דופן על פניהן, שבעטיין נראה כי אין
3 מקום למנוע מן הנתבעת את יומה להציג "תזה חלופית" ולנסות לשכנע בה את בית
4 המשפט. אמנם, אפשר שניתן יהיה לברר את הלך רוחה של התובעת גם בדרך של חקירה
5 נגדית, ואולם ברי כי חקירה שכזו אינה אמצעי להוכחת דבר שברפואה, ללא חוות דעת,
6 ושיכולתה לשפוך אור על טענות הנתבעת בהקשר זה, לכאן או לכאן – מוגבלת. בהקשר זה
7 אפנה גם לדברי המומחה מטעם הנתבעת, פרופ' משה קוטלר, שציין כי כדי "להעריך את
8 הלך רוחה ומצבה הנפשי של התובעת" בתקופה שקדמה ללידה, עליו "לערוך בדיקה
9 פסיכיאטרית בכדי שאוכל להתרשם ממכלול התנהגויותיה ושיקוליה בסיטואציה
10 הנוכחית".
- 11
12 28. לכך יש להוסיף את אופי הבדיקה בענייננו. איני מקל ראש בקושי שעשוי להיות כרוך בכל
13 בדיקה רפואית, לא כל שכן בדיקה פסיכיאטרית, המחייבת את הנבדק בהיחשפות לעניינים
14 שבנבכי הנפש ובתיאור אירועים הנוגעים לצנעת חייו. עם זאת, בהקשר הדברים יש לתת
15 משקל גם לכך שבדיקה מעין זו אינה כרוכה באקט פולשני או חודרני מבחינה פיסית, או
16 באי נוחות אחרת מסוג זה (ראו והשוו עניין **פלונית**, פסקה 16). עוד יש לתת משקל לכך
17 שכפי שעמדנו לעיל, כשמדובר בתובע, יוזם ההליך, הרי שבצד הרצון שלא לייצר אפקט
18 "מצנן" שינאי תובעים פוטנציאלים מהבאת עניינם לבית המשפט, יש מקום לגלות גישה
19 נרחבת יותר לצורך בגילוי מידע בגדרי ההליך. לבסוף יצוין כי בשתי התייחסויותיה
20 הראשונות של התובעת לבקשת הנתבעת בענייננו (מהימים 18.4.2023, וכן בפרוטוקול
21 הדיון מיום 2.5.2023) לא הועלתה על-ידי התובעת טענה בדבר קושי ספציפי כזה או אחר
22 לערוך את הבדיקה המבוקשת או טעם סובייקטיבי אחר שיצדיק את אי קיומה והדבר
23 הועלה לראשונה רק בתגובתה המשלימה מיום 17.5.2023.
- 24
25 29. משעה שכלשון הפסיקה שעליה עמדנו, אני סבור שהבדיקה המבוקשת עניינה ב"מים
26 של התביעה" ולא של התובעת; בשים לב לפוטנציאל הרלוונטיות שקיים בבדיקה – כל
27 זאת מבלי להביע עמדה כלשהי לגבי תוצאותיה האפשריות; ולאחר שהבאתי בחשבון גם
28 את טיב ההכבדה והפגיעה בפרטיות הכרוכות בבדיקה מעין זו, מעצם טיבה, מצאתי,
29 באיזון הכולל, כי הנתבעת זכאית להפנות את התובעת לעריכת חוות דעת פסיכיאטרית
30 מטעמה.
- 31
32 30. ברי כי קביעתי זו, אין משמעה כי התובעת מחויבת בעריכת בדיקה פסיכיאטרית, שהרי
33 בית המשפט אינו כופה על בעל דין להתייצב בפני המומחה וזכותו לסרב לכך. ברם, ככל

בית משפט השלום בראשון לציון

ת"א 49712-11-22 פלוני נ' מדינת ישראל

תיק חיצוני:

1 שהתובעת תסרב לערוך בדיקה מעין זו על-ידי מומחה הנתבעת, עשוי הדבר לגרור עמו
2 סנקציות דיוניות. נותר עניין זה לעת מצוא, ככל שיידרש.

3
4

5 31. סוף דבר – בקשת הנתבעת מתקבלת. כתב ההגנה יוגש עד 20.7.23. נוכח נסיבותיה
6 המיוחדות של בקשה זו, ורגישותו של המקרה, לא מצאתי לחייב את התובעת בהוצאות
7 בגין בקשה זו.

8
9

10 ניתנה היום, ל' סיוון תשפ"ג, 19 יוני 2023, בהעדר הצדדים.

11

יוני לבני, שופט

12
13

